

Издателство Жанет 45

е носител на националните награди:

Христо Г. Данов – за принос в националната книжовна култура:

в категория Българска художествена литература (2002);

в категория Издание за деца (2007);

в категория Разпространение на българската книга (2011)

Бронзов лъв на Асоциация българска книга – за цялостен принос в издаването на съвременна българска литература (2002)

Специална награда на АБК за оформление и полиграфическо изпълнение (2005)

Константин Константинов – за принос в книгоиздаването за деца (2005)

и Наградата на ЮНЕСКО – Първи световен конкурс по дизайн на книгата, Франкфурт (2003)

© Здравка Евтимова, автор, 2012

© Румен Жеков, художник, 2012

© Издателство Жанет 45, 2012

ISBN 978-954-491-867-5

Здравка Евтимова

**ПЕРНИШКИ
РАЗКАЗИ**

ЧУДОТВОРЕЦЪТ

„Случайността е знак, който ти сочи правилната посока, момиче“ – това повтаря мама и сутрин, и вечер, а тя не хвърля думите си на бунището.

Всички до един са забележителни в нашата къща. Вярно е, че тате пие, но прави най-мощната ракия в Южна България – българи, сърби, гърци, даже македонци пестят пет години, за да пият огън от нея, когато женят синовете си. Големият ми брат е най-първи ездач в Радомирско, а това със сигурност означава в цяла Европа – нашият край се е прочул от два века насам с конете, дето отглеждаме, здрави като канари, бягат със скоростта на светлината, дори фолксваген трудно ги настига. Пред големия ми брат, ездача, освен да си свалиш шапката, друго ще е грешно да сториш. Малкият ми брат може да изпие, без да падне от стола, толкоз ракия, колкото вода изтича в река Струма за десет дни. Сестра ми така пее, че може да вдигне на крака жребче с подут глезен. Мъжете ѝ носят буркани с мед и покриват с рози тротоара, по който върви.

Освен че шие гоблени, мама цери деца и пораснали хора, дето се стряскат от щяло и нещяло. Лее куршум и докато оловото се топи, тя мърмори под нос името на хла-

пето; то светкавично забравя що е страх и спира да заеква. Виждала съм я как го прави повече от хиляда пъти, но дори въже да ми окачат на шията, не мога да обясня какво се случва. Мама се е прославила надлъж и шир по поречието на Струма, а пък щом чуят името на тате, мъжете пият две ракии от уважение. Аз бях единственият човек у дома без капка нещо забележително, ей така, просто да се отличавам от прахта по пътя.

Лоша работа.

Пък бях такова хлътване хлътнала по Гриша, че само като приказвам името му, ушите ми пламтят.

Бях му хвърлила око, когато тате организира Големия облог. Честно казано, баща ми съвсем нищо не организира, ами оставя съседите да пият гръмотевицата, дето трещи в дряновата ракия – друго не му трябва. Вярно е, че Гриша ремонтира безплатно мотора на тате, един съсед окопа два пъти нивата ни с картофи, а братовчеди ни омазаха къщата съвсем без пари. Дряновата ракия е тънка за изпипване и дебела на цена; хората, които въдят коне, знаят, че в нея има и ритници с подкови, и галоп, и диви хълмове около Радомир. Вярно е и това, че едва ли някой може да плати на баща ми колкото трябва, за да се напие като хората със светкавиците на дряновото чудо.

Големия облог е състезание, в което побеждават най-крепкият кон и най-здравата каруца. Тук магьосникът беше Гриша – той можеше да накара всяка двуколка или четриколка хем да хвърчи, хем да блести по едно и също време. Претендентите се мятаха на каруците си и се пускаха надолу по склона на Змийско дефиле, прахта, избила изпод колелетата на пътя, беше гъста и непрогледна като полунощ, копитата биеха камъните и ги стриваха на брашно. Победителят не получаваше парична награда, защо-

то любителите на дряновия гръм не бяха нито заможни, нито пестеливи. Но нали е стара лисица, баща ми измъдри страшна награда за шампиона на Големия облог. Победителят си посочваше един човек от цялото население на градчето и избраният му работеше цял ден безплатно. Близко е до ума кой беше най-търсеният майстор – Гриша.

Гриша беше единственият, който можеше да накара всеки ръждясал фолксваген да запали посред зима в преспите при минус двайсет и пет градуса. Раменете му бяха широки като пътя, който се катереше към хълма над нашата къща. Харесвах го как приказва – бавно и мощно като църковна камбана.

Градчето беше прекрасно, цялото зелено и топло в края на лятото, даже реката не пресъхваше напълно. Големите клечки докарваха тука стари фордове, някое и друго грохнало пежо или ситроен. Познавах Гриша. Той стягаше таратайките. От четири взели-дали форда сглобяваше автомобил-слънце и го продаваше на цената на шепя печен слънчоглед. Беше червив от пари, но богатството му хич не ме теглеше. Очите му ме теглеха, само те.

Конете също ми бяха интересни. Не ми крещяха. В почивните дни ме возеха навсякъде из Голо бърдо и цвилеха от радост, когато им носех торбички с овес. Можех да управлявам каруца с вързани очи и през цялото време мечтаех как спечелвам Големия облог. Тогава Гриша щеше да бъде мой за един ден.

Той се отбиваше у дома, когато сестра ми канеше гости и пееше. За жалост пет пари не даваше, щом отворех уста да пея аз.

Той не знаеше, че метях улицата пред дома заради него. Бях проучила по кои пътеки минава – край тях насадих здравец и люлякови храсти. Я стига! – би казал ня-

ЩЕ ТЕ ЧАКАМ СЛЕД НОЩНИЯ ВЛАК

Тя беше минавала хиляда пъти пътя до гарата – някои от паветата бяха откъртени, наоколо растеше трева, кротка трева, която едва ли щеше да дочака друга пролет. Някога тук имаше тополи, стари, огромни, там гарваните свиваха тежки гнезда. През лятото реката почти пресъхваше и водата в малките локви ставаше жълта от слънцето. Жаби и гарвани жадно преглъщаха сухия въздух. Таня обичаше лятото, с тежките тополи, и цял месец боледува, когато ги отсякоха.

„Ще те заведе при друга гора“, беше ѝ казал Михаил, който винаги изпълняваше обещанията си. „Ето“, каза ѝ той след няколко седмици. На най-обикновен лист хартия беше надраскал с цветни моливи стари дървета и бяла изсъхнала река между тях. Гарваните в неговата рисунка бяха сини и в цялата му картина валеше дъжд. В долния ъгъл, почти невидими, сини като гарваните, имаше букви. „Подарявам ти този дъжд“ – казваха те. Михаил замина на работа в Италия, после в Холандия, а Таня продаваше сребърни бижута в магазинчето на пътя към гарата. Покъсно собственикът промени бизнеса си, но Таня остана в същия магазин. Продаваше платове, одеяла, конци и нощ-

ници. Михаил почти не се обаждаше, но когато се връща-ше за малко от Холандия, дълго мълчеше и я гледаше сред прилежно подредените пакети със стока.

„Ще си дойда с нощния влак – каза ѝ веднъж той. С най-пиянския влак ще си дойда завинаги. Ти ме чакай на гарата. Няма да се отделя от тебе. Ще ходим заедно на работа и заедно ще се връщаме. Където работим, ще има тополи. И ще вали дъжд.“

После Михаил отново замина. Престана да се обажда. Таня гледаше оголелия път, прашните влакове, които носеха есен в града. Мислеше за магазина с одеяла и неговия собственик, едър мълчалив човек, който ѝ спомена веднъж: „Ако искаш, можеш да се преместиш при мене. Ти не крадеш. Тиха си, работлива си. И аз съм работлив. Ела след една седмица.“

Таня пазеше рисунката с цветни моливи, бялата пресъхнала река и сините букви, които ѝ подаряваха дъжда. Тя чакаше нощния най-пиянски влак, с бавните вагони, от София към тяхната гара. Сега нямаше гарвани, нямаше нито една топола в града. Реката беше изчезнала, сърцата на жабите бяха пресъхнали някъде. Но тя се надяваше, че ще завали.

– Аз не те притискам – напомни ѝ собственикът на магазина за одеяла. – Ти си нерешителна, но нищо. Аз съм решителен за петдесет човека, ако се налага – той не знаеше, че Таня не може да забрави тополите, по-големи от нощта. Тя помнеше зелените пътища в схлупената рисунка на Михаил. Облаците се бяха стопили до капка, но тя още усещаше белия дъжд. – Говорих с майка ти, тя няма нищо против – обясни собственикът на магазина. – Можем и да се оженим. Няма да си броиш стотинките както

СЪДЪРЖАНИЕ

Априлски дъжд	5
Чудотворецът	10
Ще те чакам след нощния влак	29
Котето и пролетта	34
Къщата	50
Кларинет	60
Опреснителите на паметта	66
Магазинче за домашни потреби	71
Моливи	77
Киселец	81
Високо	86
Люда	94
Пръстен	108
Писмата	114
В бъчвата	120
Наталия	138
Васил	143
Обувки	150
Гранит	156
Светослав	162
Глог	174

Невъзможно синьо	191
Какви пари	197
Погрешно	202
Небе със студени луни	214
Сряда	225
Пиша за теб	230
Зад тъгата	235
Стопанката	240
Хлябът на обед	245
<i>За автора</i>	252

Здравка Евтимова
ПЕРНИШКИ РАЗКАЗИ

Българска
Първо издание

Художник *Румен Жеков*
Коректор *Гергана Семерджиева*

Формат 60/84/16
Печатни коли 16

Предпечатна подготовка:
Студио Стандарт ЕООД – Пловдив, тел. 032/60 90 50

Печат: Полиграфически комплекс Жанет 45 – Пловдив
бул. „Ал. Стамболийски“ № 9, тел. 032/60 90 90

Издавателство Жанет 45 ООД – Пловдив
бул. „Ал. Стамболийски“ № 9, факс: 032/60 90 60
www.janet45.com

ISBN 978-954-491-867-5